

*Incels och “hemligheten”:
destruktivt
önsketänkande och
predatorisk sexualitet*

Vi har nog alla blivit erbjudna en hemlighet som utlovar att lösa alla våra problem. **Xzenu Cronström Beskow** tar dels en titt på varför *The Secret* inte håller vad den lovar, dels på hur både den och en incelmentalitet riskerar att förgifta anhängarnas tänkande tills de blir en fara för både sig själva och andra.

DEN 23:E MAJ 2014 spelade den 22-årige studenten Elliot Rodger in en kort selfie-video, varpå han mördade tre andra studenter och tre slumpvisa förbipasserande för att se-

*Adam och Eva av Harald Slott-Møller, 1891.
Från Wikimedia Commons.*

dan ta sitt eget liv.¹ Det hade lätt kunnat bli mycket värre. Hans egentliga plan, vilken misslyckades, var att ta sig in i ett hus för kvinnliga studenter och mörda alla kvinnor där.

Efter sig lämnade han sitt manifest "My Twisted World"², en text som kan sägas vara ett försvarstal för patriarkat³ och som hade mycket gemensamt både med Breiviks manifest och med Hitlers *Mein Kampf*.⁴ Av manifestet framgick att han hade hämtat sin inspiration främst från två källor: dels en populär NewAge-artad bok vid namn *The Secret*, dels den del av den så kallade "mano-

sfären” som kallas för ”incelrörelsen” – vilken utifrån hans massmord och suicid sedermera kom att betrakta honom som en hjälte eller rentav ett helgon.⁵

Rodger hade utvecklat en ideologisk övertygelse som gjorde hans massmord och suicid helt logiska. Ett grundproblem med logik är att varje analys bygger på sina egna grundantaganden, även kända som axiom: utifrån orimliga och destruktiva axiom är det helt logiskt att begå orimliga och destruktiva handlingar. “Garbage in equals garbage out”, som det så vackert heter.

Med en välbärgad framgångsrik pappa och med fotomodeller till mamma och styvmamma beskriver Rodger hur han växte upp i materiellt överflöd, men i känslomässig misär. Ett liv fyllt av besvikelser, som när han i förskoleåldern var på besök i Spanien. Vid en av turistattraktionerna fanns ett torn som han väldigt gärna ville gå upp i, men tyvärr kvalificerade han sig inte för dess åldersgräns. Föräldrarna fann dock snabbt en enkel lösning på detta problem. De lämnade helt enkelt pojken ensam nere på marken, medan de själva gick upp i tornet. Medan pojken var ensam och övergiven nere på marken skadade han sig på en kaktus.

För den som har ett hål i sitt hjärta kan det te sig ohyggligt lockande att ta till sig ett budskap om att vara ett oskyldigt offer för orättvisor (vilket incelrörelsen erbjuder) eller ett budskap om att vara älskad av universum (vilket *The Secret* erbjuder). Detta säger så klart ingenting om huruvida budskapen är rimliga eller sanna, utan enbart om varför en person kan känna sig lockad av dem. Låt oss nu ta en närmare titt dels på *The Secret* och dels på

manosfären i allmänhet och på incelrörelsen i synnerhet, för att därefter analysera.

The Secret i ett nötskal

Budskapet är enkelt. Universum älskar dig, och vill att du ska ha allt som du önskar dig. Det gäller bara att du måste se till att önska riktigt ordentligt, så att universum får veta vad du vill ha. Detta utgör budskapet i ett nötskal, även om själva boken *The Secret* så klart även innehåller diverse i det finstiltla. Många anhängare skulle säkert ha sammanfattat budskapet på ett annat sätt. Huvudprinci-

pen kallas för "Law of Attraction"; positiva tankar lockar till sig positiva resultat medan negativa tankar lockar till sig negativa resultat.

Säkerligen går det att finna tröst i ett budskap som *The Secret*, och denna tröst kan i sin tur vara användbar. Denna användbarhet handlar inte enbart om placebo, även om placeboeffekten säkert också kan göra mycket nytta i ett fall som detta. Nej, förutom själva placeboeffekten så har vi även det faktum att mönster av attityder och beteenden kan bli självförstärkande. Det är lätt att hamna i en god spiral där positiva saker leder till mer positiva saker, eller i en dålig spiral där negativa saker leder till fler negativa saker. Tar du hand om dig själv så förbättrar det dina chanser att orka med saker, inklusive att orka fortsätta ta hand om dig själv. Är du aktiv och trevlig så är chansen större att människor i din omgivning erbjuder dig olika former av möjligheter än om du aldrig pratar med dem, eller om du ständigt är otrevlig när du pratar med dem.

Det sistnämnda gäller väl i någon mån i så gott som samtliga samhällen, men extra mycket i ett samhälle som USA, där det torde vara mer populärt än i Sverige att dela in sina medmänniskor i vinnare att hylla respektive förlorare att förakta. Att tro på någonting som *The Secret* kan i vissa fall fungera som att koka soppa på en spik, likt Kajsa Varg kan du till slut plocka ut spiken och ha en riktigt god soppa, men först när du efter hand har lagt i alla de riktiga ingredienserna också. Så visst går det att bli lycklig med *The Secret*, för den som har tur och/eller ser till att själv göra ordentliga insatser för att lösa sin situation. Även en trasig klocka visar rätt tid två gånger om dygnet, men desto oftare fungerar den inte alls.

Manofären och dess pseudokunskap

I början av nittiotalet genomgick den högprofilerade amerikanske manlige radikalfeministen Warren Farrell en livskris i samband med en jobbig skilsmässa, vilket kom att omstörta hans perspektiv på livet.^{6 7} När han kommit ut på andra sidan var det med sin bok *The Myth of Male Power* (1994), om att män blir systematiskt utnyttjade och sedda som framgångsobjekt istället för att bli sedda som medmänniskor. Istället för ett nyanserat perspektiv där cismän och ciskvinnor och transpersoner alla (om än på olika sätt) drabbas av förtryckande samhällsstrukturer, kom Farrells bok att lägga grunden till en rörelse som behöll den svartvita uppdelningen i förtryckare versus förtryckta, men nu istället med kvinnorna positionerade som förtryckarna och männen som de förtryckta.

Genom att positionera kvinnor som privilegierade och män som förfördelade var det möjligt att intala sig att spridandet av hat mot kvinnor skulle vara moraliskt rättfärdigt.⁸ (Håll i er, för nu kommer några förkortningar som är bra att känna till.) Dessa MRA⁹ kom tillsammans med MGTOW¹⁰ och PUA¹¹ att bilda den så kallade manosfären.¹² De båda sistnämnda grupperna fokuserade på att män som inte respekterar kvinnor ska träffas och prata med varandra om kvinnor, skaffa sig respekt i varandras ögon genom att skryta om sin förmåga att hålla sig borta från kvinnor, respektive att manipulera kvinnor till att ha sex med dem.

Som gemensam kärna för manosfärens grenar MRA, MGTOW och PUA, samt med tiden även incelrörelsen, återfinns en strikt uppdelning i två sorters människor: männen versus kvinnorna, med en definition av "man" som underförstått förefaller inkludera toxiska versioner av att vara heterosexuell och av att ständigt försöka vara socialt och sexuellt dominant. Genom misstänksamhet och förakt undviker de att bygga några genuina vänskaper med personer som är kvinnor, eller med män och ickebinära personer som inte hatar kvinnor. Istället ägnar de sig åt en massiv produktion av "kunskap" om kvinnor, men kunskap av mycket låg kvalitet – ren pseudokunskap. En kunskapsproduktion där bitterhet och skryt upphöjs till expertis om "kvinnans sanna natur". Närmare bestämt bitterhet över sin skilsmässa (MRA), över att inte ha någon partner och förvisats till att vara en "incel", eller skryt om sin förmåga att undvika kontakt med kvinnor (MGTOW), alternativt om sin förmenta förmåga att manipulera främmande kvinnor till sexuella kontakter (PUA). Medan kvinnors

Bildtext: Webbserien XKCD om "PUA". Källa: xkcd.com #1027

egna erfarenheter istället systematiskt avfärdas som lögn och manipulation, alternativt som självbedrägeri eller ren dumhet. De män som inte delar ideologin avfärdas i sin tur med att de lider av falskt medvetande, vilket i mansfärens terminologi kallas för "The Blue Pill", en referens till den scen i *The Matrix* där huvudpersonen ska välja hu-

ruvida han vill se verkligheten som den är eller fortsätta att leva i okunskap.

Uppdelningar i så kallad ingrupp och utgrupp frodas inte minst på sociala medier, vilkas algoritmer tycks premiera när människor delar in sig i två läger, som i högt tempo tjafsar mot varandra utifrån att deras dogmer är delvis identiska och delvis motsatta. Genom sin kamp mot varandra kan de rekrytera nya anhängare, inte bara till sina egna respektive läger utan även till varandras. Det gör de dels genom att lyfta fram varandra på bekostnad av mer nyanserade perspektiv, dels genom att avkräva omgivningen att välja sida mellan de båda extrema fraktionerna. På det sättet premierar manofären inte enbart kvinnohat i sitt eget namn, utan även manshat i feminismens namn; den person som inför människor med den här mentaliteten försöker föra fram en mer nyanserad analys kan räkna med att bli såväl utfrusen som ignorerad. Oavsett om analysen står på feministisk grund eller ej, så kan hen räkna med att bli bemött med "är du inte med oss så är du emot oss", och utifrån detta bli beskylld både för att vara en manshatande feminist samt för att vara en kvinnohatande incel/manosfäranhängare.

För den som väl har gått med på att välja sida kan både identiteten och det svartvita tänkandet bli svåra att överge. För den som valt den "feministiska sidan" kan det dock finnas gott om möjligheter att söka sig till mer nyanserade versioner av feminism och därmed överge det svartvita tänkandet utan att överge identiteten. Men identiteten för den som börjat identifiera sig som manofärare eller incel torde endast öppna upp vägar till allt djupare hat och misär.

Incelbegreppet – från könsneutral support till misogyn hatrörelse

I dagens samhälle har begreppet “incel” en starkt negativ värdeladdning. Termen har två olika betydelser, baserat på att begreppet har utvecklats i två olika vågor. Det var först i och med den andra vågen som begreppet, inte minst tack vare Elliot Rodger, blev känt för allmänheten. Den andra vågens incelbegrepp handlar om självömkande kvinnohatande ensamma män som anser sig ha äganderätt till kvinnors kroppar. Den andra vågen rörelse uppstod ur en kombination av två källor – dels den ursprungliga incelrörelsen, och dels den så kallade manosfären.

Den ursprungliga incelrörelsen var en liten grupp olyckliga singlar, startad av en lesbisk ciskvinna vid namn Alana.¹³ Hon var trött på att inte ha någon flickvän, och hittade på termen som en plattform för medmänniskor (av alla kön och läggningar) i samma situation som hon

själv. Själva namnet var en förkortning av “involuntary celibacy”, ofrivillig celibat. Grupperingen var könsneutral och hade inte någon speciell världsbild eller människosyn. Vartefter fick den många olika sorters anhängare. Däribland återfanns bittra män som hoppat av den tidigare nämnda PUA-rörelsen: män som inte fått genomföra några samlag, trots att de betalat enorma mängder pengar till självförhärligande män som predikar att man ska förakta både kvinnor generellt och de män som inte har haft många sexpartners. Dessa PUA-förbittrade män, däribland Rodger, kom att ta över incelrörelsen och gjorde den till sin egen mardrömslika skuggvärld, där kvinnor konstrueras som en slags mytologiska sagoväsen vilka å ena sidan är avgrundsdykt avskyvärda och värdelösa, men å andra sidan utgör den enda befintliga (om än stängda) vägen till lycka, social status och psykisk hälsa.

Det är inte i sig självt något dåligt att försöka bygga kunskap om relevanta delar av tillvaron, att skaffa sig en livsåskådning för att hantera sin ångest och/eller annan psykisk ohälsa, eller att bygga sig en gemenskap för likasinnade. Men när manosfären, inklusive incelrörelsen, gjorde just det så byggde de sin kunskap på tre missriktade grundpremissor. Dessa gjorde att slutresultatet blev destruktivt: för det första en alltför förenklad syn på sexualitet, för det andra en alltför förenklad syn på rättvisa, och för det tredje en alltför ensidig syn på mellanmänniskliga relationer.

Att nyansera synen på sexualitet

Att blanda ihop kön och sexualitet är alltför lätt på svenska, och ännu lättare på engelska i och med att ordet ”sex”

*Apollo och Daphne av Paolo Veronese, ca 1560.
Från Wikimedia Commons.*

tillerkänns båda betydelserna. Här bör vi ifrågasätta heteronormen/cisnormen och särskilja parternas könssexuella läggningar och preferenser från deras dynamisk-sexuella läggningar och preferenser, såsom att vara dominant eller undergiven eller att attraheras av partners intelligens.¹⁴ För varje sådant attraktionsmål kan en persons attraktionsmönster ses som fyra separata skalor: i vilken mån personen känner sexuellt betingad attraktion, i vilken mån hen känner sexuellt betingad repulsion (avsmak), i vilken mån hen känner ideologiskt betingad attraktion, samt i vilken mån hen känner ideologiskt betingad repulsion.

Medan en “vanlig heterosexuell man” torde ha en hög sexuell attraktion och låg sexuell repulsion till kvinnor (men däremot låg attraktion och/eller hög repulsion till män) så verkar en typisk incels inställning till kvinnor vara präglad av både hög attraktion och hög repulsion. Om båda är genuint sexuella kan denna motsättning vara obotlig. Men om åtminstone den ena är rent ideologisk så borde han kunna lösa sitt problem genom att byta ideologi. Tänk om hans attraktion eller repulsion (eller båda) bara är något han blivit itutad att han måste reproducera för att vara “en riktig man”?

Att nyansera synen på rättvisa

Samhället bör vara till för alla människor, och då fungerar det inte att bygga sin syn på rättvisa genom att dela in människor så att de med viss könstillhörighet eller hudfärg eller annan kategoritillhörighet ska ses som förtryckare respektive förtryckta. Vi bör absolut se att vissa kategorier av människor blir utsatta för olika former av strukturellt förtryck på samhällsnivå, men vi bör inte begränsa vår analys till enbart någon variant av detta – än mindre tilldela verkliga, enskilda människor hjälte- och skurkroller utifrån kategoritillhörighet.

Att begränsa sin syn på mänskligheten till en uppdelning i två kategorier går tvärtemot grundsynen i de mänskliga rättigheterna¹⁵ och utgör i sig självt första steget till folkmord.¹⁶ Rent känslomässigt torde det även vara ett fruktansvärt lidande att leva i en värld där man tror att halva mänskligheten är ond. Eller hela mänskligheten, för den delen; om man börjar använda flera kategoriseringar som uppdelningar i ont och gott, så kommer varje männ-

iska i slutändan att ingå i minst en av de “onda” kategorierna. Att se andra som onda torde i längden vara mindre plågsamt än att se sig själv som ond: när vissa flickor blir uppfostrade att bli sedda som det “dåliga könet” (“Eva gav Adam av äpplet, så att han åt”, “kvinnan ska tiga i församlingen” och så vidare), så är det närmast oundvikligt att en del av dem reagerar med att börja hata män. När vissa pojkar blir uppfostrade att bli sedda som det dåliga könet (“idioter och patriarkala förtryckare hela bunten”), så är det närmast oundvikligt att en del av dem reagerar med att börja hata kvinnor.

En extra stark grogrund för hat finns det i de fall där personen blivit utsatt för sexuella övergrepp och det har sopats under mattan. Som när utsatta flickor/kvinnor avfärdas med myter om att övergreppet inte räknades för att offrets blotta existens “frestade” mannen (eller för att

förövaren också var kvinna). Eller som när utsatta pojkar/män avfärdas med myter om att de skulle vara sexuellt osårbara och alltid villiga, att de därför bör vara tacksamma för övergreppet. Myten om den manliga osårbarheten blir tyvärr allt farligare för män i takt med att samhället (lyckligtvis) slutar acceptera den homofobi och misogyni/"slutshaming" som tidigare låtit män (med myten om den egna osårbarheten i behåll) freda sig från oönskade sexuella handlingar genom att anklaga angriparen för att vara en "bög" respektive en "slampa".

Istället för att hårdkoda människor in i narrativa roller bör vi se ett samhälle där vår förståelse och medmänsklighet för varandra begränsas av kategorism, underskott och kyriarkat. Med *kategorism* avses fördomar, bigotteri och diskriminering utifrån en kategorisering av människor. Exempel på inriktningar av kategorism är rasism, sexism, homofobi, transfobi, kinkfobi, ageism/ålderism och funkofobi. Med *underskott* (deficit) avses bristfällig kvantitet och/eller kvalitet på kunskap, fysisk och psykisk hälsa, mat, sjukvård, säkerhet, förståelse och respekt, eller annat som gör livet hanterbart och uthärdligt. Med *kyriarkat* avses (väldigt förenklat) socioekonomiska maktstrukturer på samhällsnivå där makthavarna har viss kategoritillhörighet. Patriarkat respektive matriarkat, när makthavarna är män respektive kvinnor. Slaveri, segregering eller apartheid, när makt utgår utifrån hudfärg. Geoarkat eller apartwelt, när det är utifrån medborgarskap.

Kategorism, underskott och kyriarkat föder varandra, och orättvisa kyriarkat kan inte överleva utan kategorism. Att småbarn inte får rösta ("vuxenkrati", om man så vill) är en självklar följd av barnens kognitiva begränsningar.

Att vuxna kvinnor av naturen skulle ha motsvarande begränsningar utgör däremot en pseudovetenskaplig lögn/fantasi.¹⁷

Övergången från patriarkatteori etc. till kyriarkatteori innebär just att man slutar basera sin världsbild på specifika kategorier (såsom kvinnor och män) i sig, för att istället fokusera på själva dynamiken i att vissa kategorier (oavsett vilka dessa kategorier är och hur samhället konstruerar dem) blir premierade av samhället. När Schussler Fiorenza myntade kyriarkatbegreppet 1992 så tog hon en konstruktiv version av patriarkatteori och utvecklade den genom att föra upp den till en mer allmän nivå.¹⁸ Ungefär samtidigt gick Warren Farrel i motsatt riktning: efter att ha fastnat i en destruktiv version av patriarkatteori så inverterade han den, och grundade därmed manofären.

Att se medmänniskan

För att kunna bygga kunskap av god kvalitet om våra medmänniskor, behöver vi först och främst se dem som just medmänniskor. För att kunna göra detta behöver vi använda nyanserade perspektiv, där vi dels skiljer mellan sak och person, dels skiljer mellan att förstå och att acceptera. Detta kräver i sin tur att vi avstår från att mystifiera medmänniskor genom att tillskriva dem narrativa roller,

**Kategorism,
underskott och
kyriarkat föder
varandra, och
orättvisa kyriarkat
kan inte överleva
utan kategorism.**

till exempel genom att se dem som gåvor från universum eller som erövringar, eller att se dem som avatarer för någon slags kosmisk kamp mellan en god och en ond kategori (ett synsätt som uppmuntras av så gott som alla totalitära läror, inklusive totalitära avarter av i övrigt icke-totalitära läror). Sträva efter att alla våra nära relationer ska bygga på ömsesidig kommunikation med förståelse utifrån förstahandsinformation, snarare än att vara predatoriska i bemärkelsen att behandla den tilltänkta partnern som ett byte att nedlägga utifrån sina egna fantasier eller utifrån utsagor från tredje part.

För att ha en rimlig chans att våga och orka hålla oss med nyanserade och medmänskliga perspektiv behöver vi ha våra egna behov någorlunda tillfredsställda och slippa ha alltför stora underskott. Den kanske mest intressanta detaljen i Rodgers manifest var att han sade sig inse att *The Secret* var absurd, men att han ändå valde att tro på den. Sina högst verkliga känslomässiga och sociala underskott försökte han fylla via *The Secret* och incelrörelsen, ett försök som åtminstone delvis lyckades, om än kortsiktigt; i slutändan till ett ohyggligt högt pris både för honom själv och för de oskyldiga medmänniskor han mötte. Vi behöver alla göra vårt bästa för att hjälpa oss själva och varandra: dels med att direkt motverka destruktiva läror och den pseudovetenskap eller pseudokunskap de erbjuder, dels med att förebygga och bota de underskott som skapar grogrund för att dylika läror alls är lockande. 🐉

Xzenu Cronström Beskow

Noter

1. Blum, Dinur och Christian Gonzalez Jaworski. "From Suicide and Strain to Mass Murder". *Society*, vol 53, nr 4 (2016): 408-413. DOI: 10.1007/s12115-016-0035-3
2. Rodger, Elliot. "My Twisted World: The Story of Elliot Rodger". Självpublicerad online av Elliot Rodger innan hans suicid (2014).
3. Lindsay, Angus. "Incel violence as a reclamation of masculinity and defence of patriarchy on three distinct levels". *New Zealand Sociology*, vol 36, nr 1, (2021): 25-49.
4. Lucken, Walter Anthony. "Anders Breivik and Elliot Rodger: Violence, Communication and the Mediated Sphere". Wayne State University Theses, 2016.
5. Witt, Taisto. "If i cannot have it, i will do everything i can to destroy it.' the canonization of Elliot Rodger: 'Incel' masculinities, secular sainthood, and justifications of ideological violence". *Social Identities*, vol 26, nr 5 (2020): 675-689. DOI: 10.1080/13504630.2020.1787132
6. Farrell, Warren. *The Myth of Male Power: Why Men are the Disposable Sex*. London: Fourth Estate, 1994 [rev. ed.].
7. Kyparissiadis George och Emmanuel Skoulas. "Manosphere and Manconomy: Divergent Masculinities in the Digital Space". *Ex-centric Narratives: Journal of Anglophone Literature, Culture and Media*, nr 5 (2021): 199-217. DOI: 10.26262/exna.v0i5.8501
8. Carian, Emily. "No Seat at the Party': Mobilizing White Masculinity in the Men's Rights Movement". *Sociological Focus*, vol 55, nr 1 (2022): 27-47. DOI: 10.1080/00380237.2021.2009075
9. "Mens Rights Activists", mansrättsaktivister.
10. "Men Going Their Own Way", män som går sin egen väg.
11. "Pick-Up Artists", män som påstår sig vara skickliga på att träffa, attrahera och förföra kvinnor. Från början inspirerade av boken *The Game* (Neill Strauss, 2005).
12. Horta Ribeiro, Manoel, Jeremy Blackburn, Barry Bradlyn, Emiliano De Cristofaro, Gianluca Stringhini, Summer

- Long, Stephanie Greenberg och Savvas Zannettou. "The Evolution of the Manosphere across the Web". *Proceedings of the International AAAI Conference on Web and Social Media*, vol 15 nr 1 (2021): 196-207. DOI: 10.1609/icwsm.v15i1.18053
13. Kelly, Casey Ryan. och Chase Aunspach. "Incels, Compulsory Sexuality, and Fascist Masculinity". *NWSA Journal*, vol 32, nr 3 (2020): 145-172. DOI: 10.1353/ff.2020.0044
 14. Cronström Beskow, Xzenu. "Existens & Identitet del 2: En fråga om kunskap". *Folkvett*, nr 1 (2021): 44-71.
 15. Förenta Nationerna. *Den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna* (1948).
 16. Sen, Amartya. *Identity and Violence: The Illusion of Destiny*. New York: W.W. Norton & Co, 2006.
 17. Hanssons, Sven Ove. "Kvinnan som avslöjade skullmätarna". *Folkvett*, nr 2 (2018): 33-38.
 18. Schussler Fiorenza, Elisabeth. *But She Said: Feminist Practices of Biblical Interpretation*. Boston: Beacon Press, 1992.